

Motion till riksdagen 2008/09:Ub593

av Marie Granlund m.fl. (s)

Ett livslångt lärande präglat av jämslällldhet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i motionen om att låta jämslällldhet genomsyra hela det livslånga lärandet.

Motivering

Jämslällldhet och genusmedvetenhet ska prägla all utbildningsverksamhet, från informationen på barnavårdscentralen och vidare genom hela utbildningssystemet, från förskola till forskning.

Många föräldrar vittnar om att de på barnavårdscentralen som nyblivna föräldrar fått lära sig allt om barnets skötsel och vård men ingenting om de stora fördelarna med ett jämslällldt föräldraskap. Därmed är mönstret etablerat redan från barnets allra första levnadsdagar. I värsta fall följer det sedan barnet genom hela utbildningssystemet. Även om det har skett en förbättring på senare år finns det fortfarande exempel på förskolor där mamman förväntas ta del av all information om barnen medan dottern förväntas leka i dockvrån och sonen med cyklarna.

Jämslällldhet i förskolan

När det gäller förskolan handlar det om att göra personalen medveten om mönstren och villiga att bryta dem. Det handlar om att aktivt motverka könsstereotypa ideal och uppmuntra till otaraditionella val av lekar och aktiviteter för att varje barn ska få utveckla just sina förmågor, fria från förväntningar på att leva upp till könsroller. För att personal och chefer ska få upp ögonen för vad som kan göras behövs kunskapspåfyllning och fortbildning, framför allt vad gäller genuspedagogik.

Fel! Okänt namn på

En annan viktig aspekt för att bryta uppfattningar om vad män respektive kvinnor ”ska” göra är att anstränga sig att rekrytera fler manliga förskollärare – och se till att de gör samma saker som de kvinnliga anställda, inte bara tar hand om snickrandet och korvgrillningen.

Lärnmiljö som passar båda könen i grundskolan

En del förskolor jobbar mycket medvetet med genusfrågor. För barn som gått där blir det ett tydligt perspektivbyte när de går vidare till grundskolor där ett jämställt synsätt inte prioriteras. Om inte fler grundskolor börjar arbeta mer aktivt för jämställdhet riskerar barnen att på sikt tappa värdefulla insikter som de fått med sig från förskolan.

Det är hög tid att fokusera på hur vi får en lärmiljö i grundskolan som passar både killar och tjejer. Vi vet att killar trivs bättre i skolan och tar mer plats men att tjejer vida överträffar dem i kunskapsutveckling och prestationer. Ofta handlar det om att goda prestationer i skolan inte sammanfaller med bilden av att vara en ung cool kille. Vi måste skapa en miljö där killar lär mer och tjejer mår bättre och vågar göra sina röster hörda. Det är också viktigt att skola och föräldrar samspelar med varandra så att alla kan delta i all undervisning. I dag förekommer det att tjejer med hänvisning till kultur eller religion hålls hemma från gymnastik, simning, religion och sex och samlevnad. Det är inte acceptabelt. Alla har rätt att ta del av samtliga undervisningstimmar. Även i grundskolan behöver fler manliga lärare anställas, särskilt lärare för de lägre åldrarna.

Uppmuntra till otraditionella gymnasieval

Inför gymnasieskolan är det viktigt att uppmuntra killar och tjejer att våga göra otraditionella val utifrån sina intressen. Det finns många goda exempel på hur gymnasieskolor runt om i landet bedriver genomtänkt informationsverksamhet gentemot grundskolor för att locka fler tjejer till naturvetenskapliga och tekniska program. Men även det motsatta behöver utvecklas för att få fler killar att söka exempelvis omvårdnadsutbildningar. Även i gymnasieskolan är behovet av en lärmiljö anpassad till båda könen naturligtvis självklart.

Skolledningens ansvar för jämställdhetsarbete

Skolledningens engagemang är avgörande i alla delar av jämställdhetsarbetet i förskola och skola. Det är ledningens ansvar att skapa praktiska möjligheter till arbetet, att förankra, att följa upp och bekräfta, att sätta mål och att lyfta in arbetet i rätt sammanhang.

Jämställdhetsarbete är ett värdegrundsarbete och berör därför alla anställda, inte bara pedagogerna. Många skolledare behöver därför fortbildning, först för att se mönstren och sedan för att kunna leda ett aktivt jämställdhets-

Fel! Okänt namn på

arbete. Fler kommuner, förskolor, grundskolor och gymnasieskolor behöver utbilda och anställa genuspedagoger som kan sprida sina kunskaper i personalgruppen.

Neddragningar på vuxenutbildning drabbar kvinnor

Den övervägande delen av dem som deltar i vuxenutbildningen är kvinnor, och de har också varit målgrupp för många av de satsningar för minskad snedrekrytering som socialdemokratiska regeringar har gjort. När rekryteringsbidrag, korttidsstudiestöd, studerandevillkor och distansutbildningar har försvunnit har det också drabbat kvinnor hårdast. Vuxenutbildning är inte bara ett suveränt verktyg för att bryta klassmönster, det är också effektivt för att bryta könsmönster. Därför är det även ur ett jämställdhetsperspektiv viktigt att återigen göra riktade insatser för att rekrytera dem som har längst väg till studier.

Likvärdig behandling vid högskolor och universitet

Betydligt fler kvinnor än män studerar vid landets högskolor och universitet, och det bör vara en prioriterad fråga att rekrytera fler manliga studenter. Trots att färre män än kvinnor studerar på landets högskolors grundutbildningar är de ändå fortfarande i övervägande majoritet bland professorerna. Härtill kommer det faktum att var tionde kvinnlig doktorand upplever sig sexuellt trakasserad. Därför behövs ett medvetet och systematiskt arbete för att garantera likvärdig behandling och för att slå vakt om kvinnors karriärmöjligheter på högskolor och universitet. Ett sätt kan vara att införa jämställdhet som ett kvalitetsmått i högskolan. Genusforskning bör vara ett prioriterat forskningsfält. Genusvetenskap och genuspedagogik ska vara en viktig del i lärarutbildningen och lärarfortbildningen.

Stockholm den 2 oktober 2008

Marie Granlund (s)

Mikael Damberg (s)

Louise Malmström (s)

Thomas Strand (s)

Roland Bäckman (s)

Agneta Lundberg (s)

Peter Hultqvist (s)

Caroline Helmersson-Olsson (s)